Anna Semjonova
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
maa ja ruumipoliitika osakond

Pille Metspalu
Hendrikson DGE
konsultantide meeskonnajuht

EESTI 2050

Üleriigiline planeering „Eesti 2050“

Kooskõlastusringile saadetud planeeringulahenduse tutvustus

02.07.2026 veebis

Veebitutvustuse ülesehitus

- **15.00 - 15.10 Sissejuhatus ja planeeringu hetkeseis** (A. Semjonova)
- **15.10 - 15.40 Peamised muudatused teemade kaupa. Ettepanekud, millega ei olnud võimalik arvestada** (P. Metspalu)
- **15.40 - 15.45 Planeeringu edasised sammud** (A. Semjonova)
- **15.45 - 16.00 Küsimused-vastused, lõppsõnad**

Palume küsimused kas kirjutada jooksvalt Teamsi vestlusaknasse või esitada ettekannete järgselt

Tutvustust salvestatakse, salvestus on hiljem leitav yrp2050.ee lehelt

Mis on üleriigiline planeering?

- **Alus- ja raamdokument Eesti ruumilise arengu suunamiseks**: seob asustuse, liikuvuse, majanduse, looduskeskkonna, julgeoleku ja tehnilise taristu teemad.
- **Riigi arengustrateegia „Eesti 2035“ ruumiline väljund**, toetab sihtide elluviimist, täpsustab kuidas riigi pikaajalised eesmärgid peaksid realiseeruma ruumis.
- **Ruumiline raamistik on aluseks täpsematele planeeringuliikidele ja valdkonna ruumiotsustele** - ei asenda valdkondliku arengukava, ega valdkondliku õigusloomet, kohapõhisemaid planeeringuid.
- **Koondab ja on kooskõlas** EL maa- ja ruumipoliitika eesmärkide ning arengusuundadega.

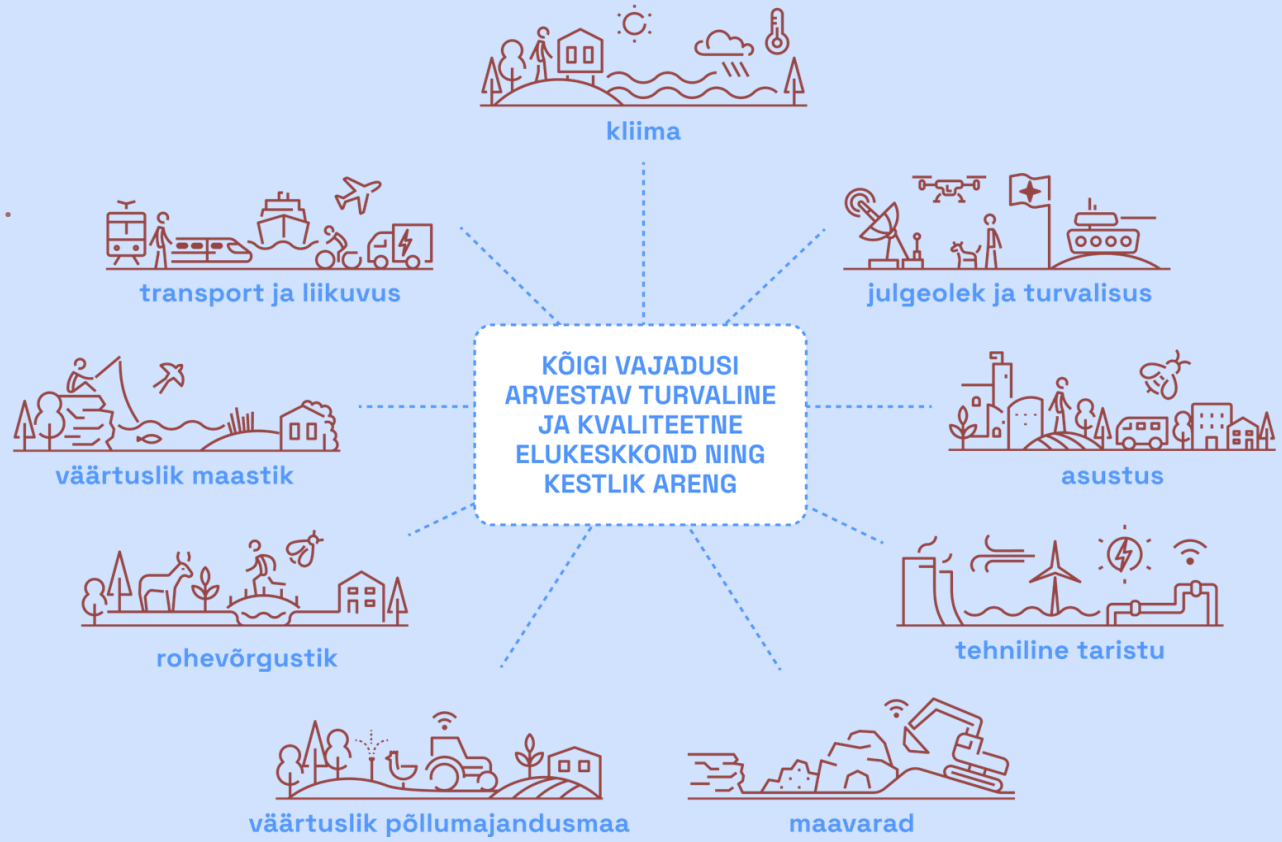

Eesti 2035

Planeeringu koostamise ajakava

ALGATAMINE
05.01.2023

PLANEERINGU LÄHTESEISUKOHAD

MÕJUDE HINDAMISE PROGRAMM

avalikud arutelud · koostöö

UURINGUD

PLANEERINGULAHENDUSE KOOSTAMINE koos mõjude hindamisega

TEGEVUSKAVA

Planeeringu eelnõu koostamine, koos vajalike uuringute ja analüüside läbiviimisega; elluviimise tegevuskava koostamine

avalikud arutelud · koostöö

AVALIKUSTAMINE

KOOSKÕLASTAMINE

I poolaastal eelnõu avalikustamine ja kooskõlastamine ning
II poolaastal planeeringu avalikustamine ja kehtestamine

avalikud arutelud · koostöö

KEHTESTAMINE

2023 | 2024–2025 | 2026

Planeeringu ülesehitus

ARENGUVAJADUS

Tasakaalustatum ruumiline areng – pea- ja valglinnastumise peatamine

→

VISIOON

Eesti vastupidavust, kvaliteetset elukeskkona ja piirkondade elujõulisust veavad **tugevad eritasandilised keskused**, mida toetavad ökoloogiliselt head seisus **looduskeskkond** ja **väärtustatud kultuuripärand**.

RUUMIPOLIITIKA PÕHIALUSED

- Kvaliteetne ruum ja väärtuspõhisus
- Maahõive hierarhia tehisalade vähendamiseks
- Maa ja ruumi kooskasutus
- Kompaktne areng ja mitmekesistamine

→

RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED

1. Julgeolek ja riigikaitse
2. Kliimamuutused ja -mõjud
3. Tugevate keskuste Eesti
4. Elu- ja pärandirikkad kompaktsed asulad
5. Ettevõtluse läbimõeldud ruumiline areng
6. Rohevõrgustik, väärtuslikud maastikud ja -põllumajandusmaad elukeskkonna osana
7. Asustuse arengut toetav kestlik liikuvus
8. Ruumisäästlik ja vastupidav tehniline taristu
9. Tugev mere ja maismaa seos

NING NEID TÄPSUSTAVAD SUUNISED

Peamised muudatused

Avalik väljapanek täiustas planeeringut

Tagasiside koondtabelis on 724 vastusseisukohta

310 ettepanekut tõid kaasa planeeringulahenduse täienduse

73 ettepaneku lahendamist toetab elluviimiskava

Mis üldvaates muutus?

- ✓ planeeringu põhisuunad jäi samaks
- ✓ sõnastused ja rakendatavus muutusid täpsemaks
- ✓ ülesehitus muutus loogilisemaks
- ✓ mitmed täpsemad küsimused suunati järgmistele tasanditele

Vastusseisukohtade jaotus koondtabelis

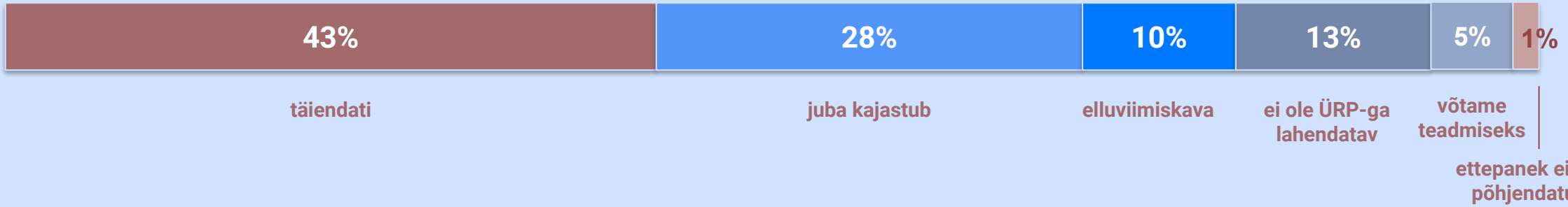

Tagasiside alusel tehti seletuskirjas arvukalt täiendusi ja täpsustusi

Asustuse rollijaotus:

- **Pealinn** – Tallinn on riigi arengu vedur, majanduslik mootor ja peamine värav maailma. Siin on rahvusvahelise mõõtmega kõrgetasemeline teadus-, arendus- ja kultuuritegevus, operatiivteenused ning kõrgema lisandväärtusega ettevõtlus, mitmekesised töökohad, mitmekesine kõrgharidusmaastik ja peamised riigi valitsemisfunktsioonid. Tallinn on Eesti olulisim rahvusvaheliste investeeringute, ettevõtluskoostöö ja innovatsiooni sõlmpunkt. Tagatud on head võimalused toimida rahvusvahelistes toimevõrgustikes, mh kiirete laeva-, lennu- ja raudteeühenduste näol. Tallinn on Eesti kontekstis üks väheseid piirkondi, kus turg toimib takistusteta ning selle külgetõmbejõust tulenevalt on ta loomulikus eelisseisundis võrreldes teiste Eesti piirkondadega.
- **Regionaalsed linnad –** Tartu, Pärnu, Ida-Viru linnastu (nn ühe regioonikeskusena) täidavad kandvat rolli pealinnastumise trendi tasakaalustamises, pakkudes ~~kõrgemal tasemel~~ mitmekesist elu-, töö- ja ettevõtluskeskkonda. Siin paiknevad teadusülikoolid või kolledžid, rakenduskõrgkoolid, kõrgema taseme meditsiiniasutused, professionaalsed etendusasutused, riigi tasandi valitsussektori teenused, operatiivteenused ja rahvusvahelised või regionaalsed transpordisõlmed. Nendel linnadel on oluline saavutada rahvusvaheline konkurentsivõime ning üleriigilise arenguveduri roll ühes või mitmes (Tartu) majandusharus. Selleks on vajalik arendada ettevõtlus-innovatsioonikeskusi ja suuremat lisandväärtust loovaid ettevõtlusklastreid nende ümber.
  - **Tartu** täidab ülikoolilinnana olulist rahvusvahelist rolli teadus-, haridus-, kultuuri- ja innovatsioonikeskusena, paistes silma eripärase loomingulise kohatunnetusega ja toimides mitut maakonda ühendava Lõuna-Eesti arengumootorina. Eesti mitmekeskuselise arengu toetamiseks on oluline tugevdada Tartu positsiooni rahvusvahelise teadmus- ja innovatsioonikeskusena.
  - **Pärnu** on Lääne-Eesti peamine arengukeskus ning rahvusvahelise tähtsusega kuurort- ja heaolulinn, mille tugevused põhinevad logistika- ja transpordisõlme funktsioonil, turismi- ja heaolumajandusel, meremajandusel ning töötleval tööstusel. Rail Balticu valmimisel tugevneb Pärnu roll Eesti, Läti ja ülejäänud Euroopa vahelise ühenduslülina.
  - **Ida-Viru linnastu** on Eesti energia- ja majandussiirde võtmeala, mille areng toetub olemasoleva oskusteabe ja taristu uuendamisele ning uute energialahenduste, teadmusmahuka ettevõtluse ja puhkemajanduse arengule. Regionaalse linna funktsioonide jagunemine Jõhvi, Kohtla-Järve, Narva ja Sillamäe vahel nõuab häid transpordiühendusi. ~~Põhja- ja Lõuna-Eesti arengu tasakaalustamiseks on oluline Tartu tugevdamine.~~
- **Piirkondlikud linnad** – pakuvad mitmekesiseid töökohti ja põhiteenuseid (sh gümnaasiumid, haiglad, operatiivteenused), suuremates maakonnakeskustes ka kõrgema tasandi teenuseid[3] (kolledžid, rakenduskõrgkoolid, teatrid, kontserdimajad) ja operatiivteenuseid. Tagada tuleb head taktipõhised ühistranspordiühendused suuremate linnadega. Fookuses on kohapealse arenguvõimekuse (sh piiriülese) toetamine ettevõtlus- ja/või innovatsioonikeskuste või arendus--innovatsioonivõrgustikes osalemise näol. Kvaliteetset elukeskkonda loob hea ja funktsionaalne avalik ruum. ~~näol.~~
- **Väikelinnad ja suuremad maalised keskused** – on inimmõõtmeliseks elukeskkonnaks, kohalike töökohtade,

Täiendused kuues sisulises plokis

Tagasiside ei toonud kaasa üksnes tehnilisi parandusi, vaid muutis planeeringu loetavamaks ja rakendatavamaks.

1 Ruumipoliitika põhialused

Kriisikindlus ruumikvaliteeti, maa-hõivehierarhia täpsustamine, tihendamise asemel kompaktne areng

2 Julgeolek

elanikkonnakaitse, idapiir, kriisikindlus

3 Asustusmudel

tugevad eritasandilised keskused ja rollijaotus; suuremate linnade eripära

4 Elukeskkond

avalik ruum, universaaldisain (sh taristul), elurikkus, rohevõrgustik ja väärtuslikud maastikud, pärandirikkus

5 Liikuvus

multimodaalsed sõlmed, rahvusvahelised ühendused, tänavaruum

6 Elluviimine

riigi tasandi planeeringud ja seire; seostamine riigi strateegilise planeeringuga (arengukavad, programmid)

I Ruumipoliitika põhialused

Tagasisides tõstatati

Turvalisus, kriisikindlus, elurikkuse hoidmine vajab rohkem rõhutamist; tuua sisse väärtarhitektuur

Kuidas rakendatakse maapiirkonnas, erinevates valdkondades?
Põhialused justkui sihitud linnalisele asustusele

„Tihendamine“ tekitab segadust
Kas soodustatakse parkide täisehitamist?

Planeeringus täpsustati

- ✓ väljatoodud teemad selgitati ruumipoliitika põhialustes paremini lahti
- ✓ kooskasutuse põhimõtet laiendati selguse huvides ka taristule ja teistele maakasutusviisidele
- ✓ loobuti sõnast „tihendamine“, rõhutatakse kompaktset arengut
- ✓ koostati skeem maapiirkondade ruumilise arengu suunamiseks

Maapiirkonnad

KUIDAS ARENDAME?

Valdavalt madal hoonestustihedus, traditsiooniliste asustusmustrite hoidmine, **uute tiheasumite tekkimise vältimine**

Tühjenevate alade **korduskasutust** või järk-järgulist **loodusele tagastamist** soosides, säilitades põllu- ja metsamasiive

MILLINE ON LIIKUVUS JA TARISTU?

Kombineeritud liikumisviisid, arvestades auto rolli ja eelistades säästvaid liikumisviise.

Tagatud on **kvaliteetne sideühendus** ja **elektrivarustuskindlus**, mis toetab nii maamajandust kui ka kaugtööd.

Kogukondade elujõulisust toetav **kerksuskeskuste** võrgustik.

Vee- ja kanalisatsioonivõrgus on toimivad hajaasustusele sobivad lahendused.

MILLINE ON MAA- JA RUUMIKASUTUS?

Põllumassiivide liigendamine roheribadega elurikkuse tagamiseks, väärtuslike põllumajandus-maade kasutuses hoidmine.

Ajalooliste hoonete väärtustamine ja mitmekesine kasutus. **Pruunalade** kasutuselevõtt, hoonefondi koo ja ristkasutuse soosimine.

Rohevõrgustiku toimivuse tagamine osana elukeskkonnast. Väiksemad kohtumispaigad kui kvaliteetne avalik ruum.

Maahõivehierarhia

- ✓ maahõivehierarhia sõnastati selgemalt samm-sammulise otsustusprotsessina

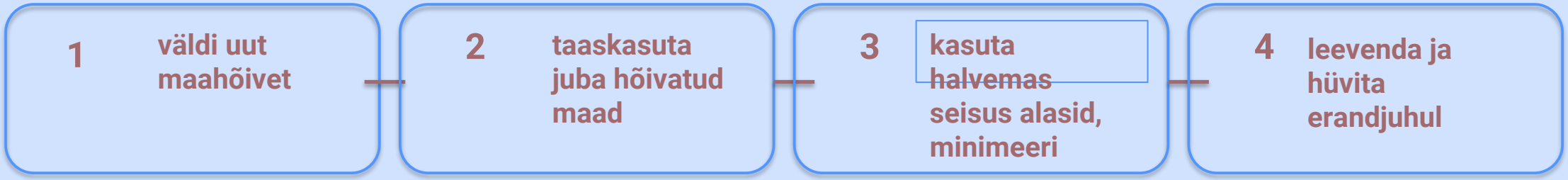

- ✓ toodi selgemalt välja, et maahõivehierarhia looduslike maade hõivamise vähendamiseks laieneb kõigile teemavaldkondadele
- ✓ lisati piirkondlike eristustega arvestamise vajadus maahõivehierarhia rakendamisel:

  Maahõive hierarhia järgimine on eriti oluline kasvamisega kohanevates ja suure arendussurvega piirkondades, kus ka tihendamisel tuleb vältida väärtuslike looduslike alade täiendavat hõivamist ning eelistada olemasoleva ruumi ümberkujundamist ja taaskasutust. Kahanemisega kohanevates piirkondades võib avalik huvi seisneda asustuse, töökohtade ja teenuste säilitamises, mistõttu võib maahõive hierarhia rakendamisel olla põhjendatud paindlikum lähenemine

II Julgeolek ja kriisikindlus

Täpsustati ja täiendati järgmisi alateemasid:

1 Elanikkonnakaitse

varjumisvõrgustik, evakuatsiooniteed, kriisitaristu ja kerksuskeskused

2 Riigikaitseline ruum

harjutusalad, drooniõppe vajadus, idapiiri taristu ja seirepositsioonid

3 Kriitiline taristu

hajutatus, dubleerimisvajadus ning piirialade riskidega arvestamine

4 Turvaline ruumiloome

ohutu liikumine, hea nähtavus, ruumi aktiine kasutus ja loomulikjärelevalve, vähendades sealjuures ohtlike olukordade tekkimise võimalusi

Täpsustused seovad julgeoleku paremini asustusstruktuuri, maastiku, liikuvuse ja teenuste toimepidevusega.

III Asustusmudel

Tagasisides tõstatati

piirkondlike linnade varjatud eristamine

suuremate ja väiksemate piirkondlike linnade rollides vahe, varjatult suuremate eelistamine

regionaalsete linnade roll vajab täpsustamist

Tartu, Pärnu ja Ida-Viru linnastu rollid vajavad selgemat sisu ja põhjendust

rõhutada toimepiirkondi

liikuvust, teenuseid, töökohti vaadelda toimepiirkondades, tuua need välja ka skeemkaardil

Planeeringus täpsustati

- ✓ suuremate ja väiksemate piirkondlike linnade (maakonnakeskuste) funktsioonides säilis reaalsust peegeldav erisus, nt ei ole suunaks igasse maakonnakeskusesse teatri või kolledži rajamine
- ✓ täiendati asustuse rollijaotust: pealinn, regionaalsed linnad, piirkondlikud linnad, väikelinnad ja hajaasustus
- ✓ Tartu, Pärnu ja Ida-Viru linnastu iseloomustused muutusid sisulisemaks
- ✓ toimepiirkonnad jäid analüütiliseks raamiks, skeemkaardil tuuakse välja rakenduskavas, et mitte jätta muljet planeeringuga kehtestatavatest piirkondadest

IV Elukeskkond

Tagasisides tõstatati

kompaktsusega kaasnevad mõjud, avalik ruum

müra, haljastus, liikuvus, avaliku ruumi seotus liikuvusega

valglinnade tulevik

mida mõeldakse valglinna all, milline on kavandatav arengusuund valglinnastunud aladele

käsitleda põhjalikumalt rohevõrgustikku ja eristada rahvusmaastikud

anda rohevõrgustiku üldine skeem, eristada riigi tasand; tuua välja rahvusmaastikud

Planeeringus täpsustati

- ✓ kirjutati lahti kompaktse arengu põhimõtteid, sh ka müra leevendavate meetmete vajadus
- ✓ täiendati avaliku ruumi kavandamise põhimõtteid
- ✓ kirjutati lahti valglinna mõiste, toodi välja valglinnade tulevikusuunad (mitmekesistamine, rohkem teenuseid, töökohti, kvaliteetset avalikku ruumi)
- ✓ rohevõrgustiku käsitlus ei muutunud, praegune käsitlusviis, kus puudub eristus riigi –ja kohalikuks tasandiks, on piisav. Tuleb üle-Eestiline kaardirakendus.
- ✓ rahvusmaastike määratlemise lähiaja perspektiivide osas puudub selgus. Teema lisati kaalutava ülesandena täpsemate riigi tasandi planeeringute selgitusse elluviimiskavas

V Liikuvus

Tagasisides tõstatati

raudtee või ühistransport asustuse selgroona

piirkondades, kus puudub raudtee, on oluline roll muul ühistranspordil

liikuvustaristu kavandamise põhimõtted

sh seotus jalgsi käidava avaliku ruumiga, sidetaristu vajadusega arvestamine

Eesti „väravad“, lennujaamad ja multimodaalsed keskused

Ülemiste kui multimodaalne „värav“, skeemkaardil kajastatud liiga palju lennujaamu

Planeeringus täpsustati

- ✓ täiendati “raudtee kui selgroog“ põhimõtet – raudtee puudumisel selles rollis ühistransport. Lisati suuremates linnades täiendavate raudteepeatuste vajadus.
- ✓ täiendati liikuvustaristu kavandamise põhimõtteid, rõhutades kõikide liikumisviiside tervikliku lahendamise vajalikkust; tuues välja autonoomsed sõidukid ja linnaõhutranspordi.
- ✓ toodi välja Ülemiste kui Eesti multimodaalne värav.
- ✓ Liikuvuse skeemkaardile jäeti rahvusvahelised ja regionaalsed lennujaamad
- ✓ rõhutati olemasolevate linnaruumiga hästi seotud multimodaalsete transpordisõlmede edasise arendamise vajadus.

Ettepanekud, mida ei saanud arvestada

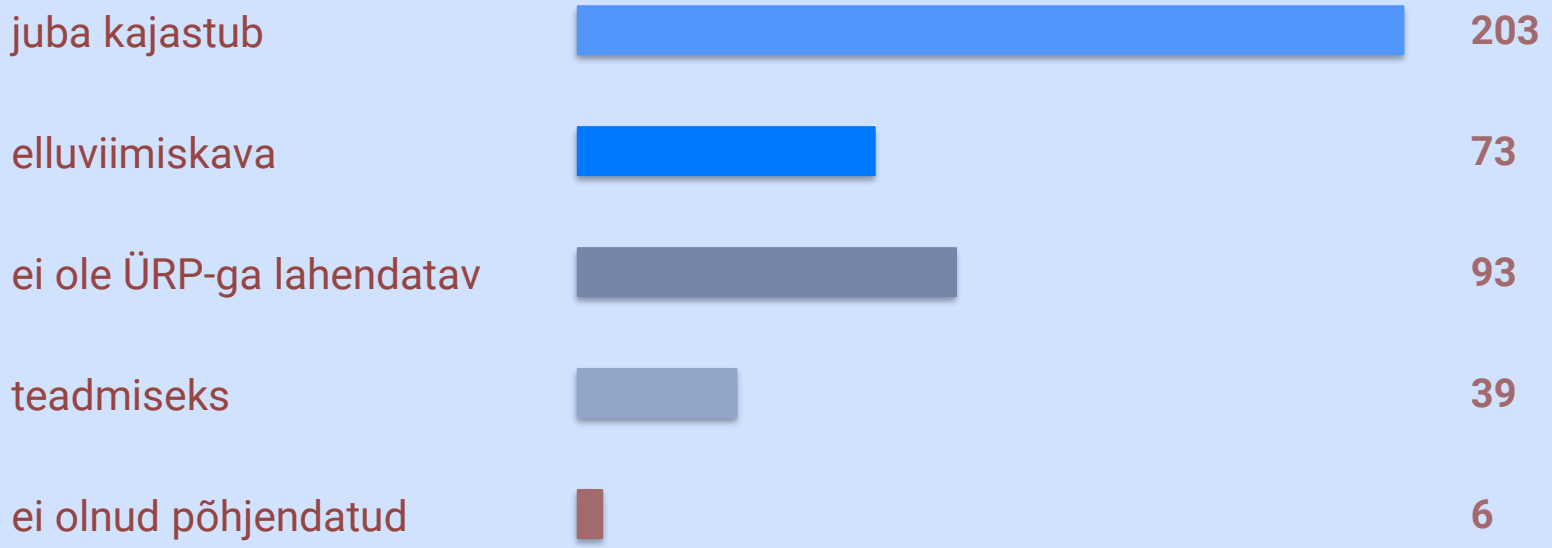

Miks ettepanekuga ei arvestatud?

- ✓ ei ole planeeringuga lahendatav, vajab valdkondlikku otsust või õigusmuudatust
- ✓ on liiga detailne või asukohapõhine ÜRP tasemele
- ✓ on vastuolus planeeringu põhisuunaga või teiste väärtustega

Mittearvestamine ei tähenda teema eiramist: paljud küsimused on suunatud täpsemale planeerimistasandile või elluviimiskavasse.

Kokkuvõte

1 Põhisuund jäi samaks

Pea- ja valglinnastumise pidurdamine ning tugevate keskuste Eesti jäid planeeringu keskseks loogikaks.

2 Sõnastus muutus täpsemaks

Eriti asustuse rollijaotuse, liikuvuse, julgeoleku, maahõive ja elukeskkonna teemades.

3 Rakendatavus paranes

Lisandusid selgemad mõisted, otsustusloogikad, järgmise tasandi planeeringute roll ja elluviimise seosed.

4 Kohapõhisus liigub edasi

Detailsemad asukohaotsused jäävad riigi tasandi täpsematesse planeeringutesse, üldplaneeringutesse ja valdkonnapoliitikatesse.

Kuidas edasi?

+ juulikuu lõpuni on esitatud planeering kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ja arvamuse avaldamiseks kaasatavatele.
+ seejärel analüüsitakse laekunud tagasisidet ja vajadusel täiendatakse eelnõud.
+ alustatakse põhilahenduse koostamist koos kujunduse ja inglise keelse tõlkega.

+ sügisel toimub planeeringu põhilahenduse avalik väljapanek ja tutvustus.
+ kehtestamine on kavandatud käesoleva aasta novembrisse. Planeeringu kehtestab Vabariigi Valitsus.

Aitäh!
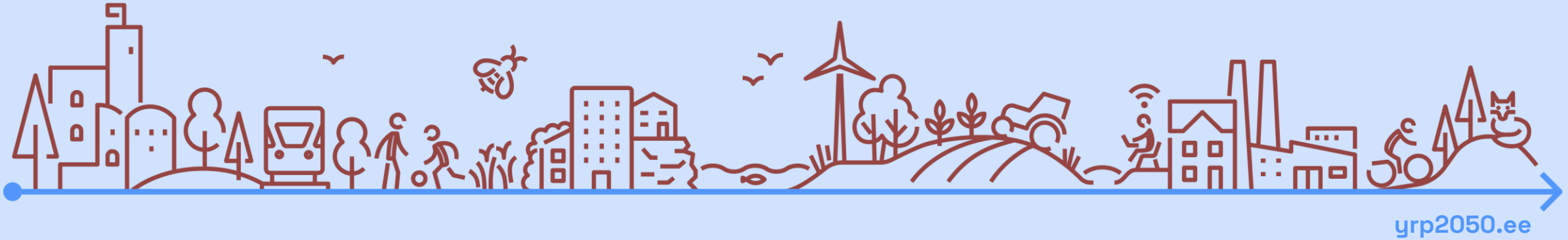
Anna Semjonova
anna.semjonova@mkm.ee
Pille Metspalu
pille@dge.ee